

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ

Α Π Ο Φ Α Σ Η
39/2025

Η Ολομέλεια του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, ύστερα από πρόσκληση της Προέδρου, συνήλθε σε συνεδρίαση στον συνήθη για αυτό τόπο την 9.12.2024 και ώρα 11:00 προκειμένου να συζητήσει επί της κατωτέρω υποθέσεως. Συγκροτήθηκε από τους: Ευτέρπη Κουτζαμάνη-Δρίλια, πρόεδρο, Ιωάννη Πολίτη, αντιπρόεδρο, και τα μέλη: Σωκράτη Τσιχλιά (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Δημήτριο Σταυρόπουλο (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Ευύχιο Παλλήκαρη, Σπυρίδωνα Χρυσοφώτη (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Πέτρο Τριανταφυλλίδη, Γεώργιο Βλαβιανό (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr») και Ιωάννη Μιχελάκη. Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Ελένη Χατζηνικολάου, διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ.

Αντικείμενο της συζήτησης ήταν η πιθανή παραβίαση από τον ιδιώτη Α1 της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας με την προβολή και ανάρτηση, σε κανάλι με το όνομα Toquel, στην πλατφόρμα του YouTube, στη διεύθυνση <https://www.youtube.com/Toquel>, οπτικοακουστικού περιεχομένου που ενδεχομένως: α) είναι επιβλαβές για την ηθική και πνευματική ανάπτυξη των ανηλίκων, β) υποκινεί σε βία και μίσος κατά προσώπων και ομάδων προσώπων, γ) μεταδίδεται χωρίς την εγγραφή του παρόχου του στο οικείο μητρώο του άρθρου 37 παρ. 1 του Ν. 4779/2021.

Για τον έλεγχο σχηματίστηκε φάκελος με αριθμό 241/23.7.2024, ο οποίος ανατέθηκε στον ειδικό επιστήμονα - νομικό Γεώργιο Αναγνωσταρά, που υπέβαλε την με αριθμό πρωτοκόλλου 1423/ΕΣ/20.9.2024 νομική του εισήγηση. Η υπόθεση εξετάζεται κατόπιν σχετικής αναφοράς της Επιτροπής Ελέγχου Διαδικτύου του ΕΣΡ (με αριθμό πρωτοκόλλου 1194/ΕΣ/22.7.2024).

Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης παρέστη για λογαριασμό του εγκαλουμένου η πληρεξούσια δικηγόρος του Αριάδνη Αρβανίτη. Ερωτηθείσα από την Πρόεδρο, η Δικηγόρος δήλωσε ότι γνωρίζει το περιεχόμενο του φακέλου, έλαβε δε τον λόγο και ανέπτυξε τους ισχυρισμούς της. Ζήτησε στη συνέχεια -και η Ολομέλεια δέχτηκε- να της παρασχεθεί προθεσμία για την κατάθεση εγγράφου υπομνήματος μέχρι και την 10.1.2025 και ώρα 14.00 και η συζήτηση κηρύχθηκε περαιωμένη. Ο εγκαλούμενος κατέθεσε στη Γραμματεία το με αριθμό πρωτοκόλλου 135/10.1.2025 υπόμνημα.

Την 10.3.2025 και ώρα 11.00 η Ολομέλεια συνήλθε σε διάσκεψη επί της υποθέσεως ύστερα από πρόσκληση της Προέδρου. Συγκροτήθηκε από τους: Ευτέρπη Κουτσαμάνη-Δρίλια, πρόεδρο, Ιωάννη Πολίτη, αντιπρόεδρο, και τα μέλη: Σωκράτη Τσιχλιά (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Δημήτριο Σταυρόπουλο, Ευτύχιο Παλλήκαρη, Σπυρίδωνα Χρυσοφώτη (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Πέτρο Τριανταφυλλίδη, Γεώργιο Βλαβιανό και Ιωάννη Μιχελάκη. Παρέστη επίσης και ο ανωτέρω εισηγητής, ο οποίος ανέπτυξε το ζήτημα προφορικώς και στη συνέχεια αποχώρησε. Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Ελένη Χατζηνικολάου, διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ. Η Ολομέλεια, αφού μελέτησε το επίμαχο οπτικοακουστικό υλικό και το σύνολο των στοιχείων του φακέλου.

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΙΣΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

I. Νομικό Μέρος

1. Το ΕΣΡ είναι η αρμόδια κατά το Σύνταγμα Αρχή (άρθρο 15 παρ. 2) για την άσκηση του άμεσου ελέγχου του κράτους επί της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης και την ενδεχόμενη επιβολή, σε περίπτωση παραβάσεων, των προβλεπόμενων διοικητικών κυρώσεων. Ο άμεσος αυτός κρατικός έλεγχος αποσκοπεί μεταξύ άλλων στην προστασία της παιδικής ηλικίας και της νεότητας και στον σεβασμό της προσωπικότητας και της αξίας των αναφερόμενων προσώπων.
2. Κατά το άρθρο 4 παρ. 1 του Ν. 2863/2000: *«Το ΕΣΡ ασκεί τον προβλεπόμενο στο Σύνταγμα άμεσο έλεγχο στον τομέα της παροχής ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών υπηρεσιών κάθε είδους, με την έκδοση εκτελεστών ατομικών διοικητικών πράξεων...».*

Επίσης, κατά το άρθρο 33 παρ. 1 του Ν. 4779/2021: «Εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά, όλες οι αρμοδιότητες του παρόντος, καθώς και η επίβλεψη της εφαρμογής των κανόνων του και η επιβολή κυρώσεων για τις παραβιάσεις τους, ανατίθενται στο Ε.Σ.Ρ., που είναι ανεξάρτητη αρχή και απολαμβάνει πλήρους λειτουργικής ανεξαρτησίας από την Κυβέρνηση και από οποιονδήποτε άλλον κρατικό και ιδιωτικό φορέα». Εξάλλου, κατά το άρθρο 36 παρ. 1 του Ν. 4779/2021: «Σε περίπτωση παράβασης του άρθρου 8, των παρ. 1-3 και 7-9 του άρθρου 9, των παρ. 1, 2 και 5 του άρθρου 10, των άρθρων 12, 13, 14, 15, 16, των παρ. 1-2 του άρθρου 17, του άρθρου 18, της παρ. 1 του άρθρου 19, των παρ. 1-2 του άρθρου 20, των άρθρων 21, 23, 24, 25, 26, 27, και των παρ. 1-2 του άρθρου 28 από πάροχο υπηρεσιών μέσων επικοινωνίας, συνδρομητικών ή μη, το Ε.Σ.Ρ. επιβάλλει τις κυρώσεις που προβλέπονται στον ν. 2644/1998 (Α' 233) και τον ν. 2328/1995 (Α' 159), αντιστοίχως».

3. Το άρθρο 2 παρ. 1 του Ν. 4779/2021, το οποίο ενσωματώνει στην ελληνική νομοθεσία το άρθρο 1 παρ. 1 της Οδηγίας 2010/13/ΕΕ, όπως τροποποιήθηκε από την Οδηγία (ΕΕ) 2018/1808, ορίζει τα ακόλουθα: «Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νοούνται ως: α) «υπηρεσία οπτικοακουστικών μέσων»: αα) η υπηρεσία όπως ορίζεται στα άρθρα 56 και 57 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), κύριος σκοπός της οποίας ή ενός διαχωρίσιμου τμήματος αυτής με αυτοτελές περιεχόμενο και λειτουργία σε σχέση με την κύρια δραστηριότητα ή μία βασική λειτουργία της υπηρεσίας είναι η παροχή προγραμμάτων, υπό τη συντακτική ευθύνη του παρόχου υπηρεσιών μέσων επικοινωνίας προς το ευρύ κοινό, με σκοπό την ενημέρωση, την ψυχαγωγία ή την επιμόρφωση μέσω δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών κατά την έννοια της υποπερ. 9 της περ. Α) του άρθρου 110 του ν. 4727/2020 (Α' 184). Η υπηρεσία οπτικοακουστικών μέσων είναι είτε τηλεοπτική εκπομπή, σύμφωνα με την περ. θ) της παρούσας, είτε κατά παραγγελία υπηρεσία οπτικοακουστικών μέσων, σύμφωνα με την περ. ια) ή αβ) η οπτικοακουστική εμπορική ανακοίνωση σύμφωνα με την περ. ιβ) ... γ) «πρόγραμμα»: σειρά διαδοχικώς κινούμενων εικόνων, με ή χωρίς ήχο, που συνιστά, ανεξαρτήτως της διάρκειάς τους, αυτοτελές στοιχείο, στο πλαίσιο προγραμματισμού ή καταλόγου ο οποίος καταρτίζεται από τον πάροχο υπηρεσιών μέσων επικοινωνίας και περιλαμβάνει, ιδίως, ταινίες μεγάλου μήκους, βιντεοκλίπ, αθλητικά γεγονότα, κωμικές σειρές, ντοκιμαντέρ, παιδικά προγράμματα και έργα δραματουργίας... ζ) «πάροχος υπηρεσιών μέσων επικοινωνίας»: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που έχει τη συντακτική ευθύνη για την επιλογή του οπτικοακουστικού

περιεχομένου της οικείας υπηρεσίας και καθορίζει τον τρόπο με τον οποίο αυτό οργανώνεται... θ) «τηλεοπτική εκπομπή»: γραμμική υπηρεσία οπτικοακουστικών μέσων που παρέχεται από τον οικείο πάροχο για την ταυτόχρονη παρακολούθηση από το κοινό προγραμμάτων βάσει χρονολογικά προγραμματισμένων μεταδόσεων. ι) «τηλεοπτικός οργανισμός»: πάροχος υπηρεσιών μέσων επικοινωνίας που προσφέρει τηλεοπτικές εκπομπές. ια) «κατά παραγγελία υπηρεσία οπτικοακουστικών μέσων»: η μη γραμμική υπηρεσία οπτικοακουστικών μέσων που παρέχεται από τον οικείο πάροχο για την παρακολούθηση προγραμμάτων σε χρονική στιγμή που επιλέγει ο χρήστης με αίτημά του, από κατάλογο προγραμμάτων του παρόχου».

4. Οι έννοιες της «υπηρεσίας οπτικοακουστικών μέσων» και του «προγράμματος» εξειδικεύτηκαν από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Υπόθεση C-347/14 New Media Online GmbH κατά Bundeskommunikationssenat, ECLI:EU:C:2015:709, η δοθείσα δε ερμηνεία είναι νομικώς δεσμευτική για κάθε εθνική αρχή κράτους μέλους που καλείται να αποφανθεί επί ομοίου ζητήματος - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM%3A114552>. Η απόφαση αυτή εντάσσει στις έννοιες της «υπηρεσίας οπτικοακουστικών μέσων» και του «προγράμματος» κάθε οπτικοακουστικό υλικό, που παρέχεται στο κοινό μέσω ελεύθερα προσβάσιμων ηλεκτρονικών ιστοτόπων και το οποίο μπορεί να έχει επιπτώσεις σε αυτούς που το παρακολουθούν ανάλογες με εκείνες που προκαλούνται από τη μετάδοση αντίστοιχου υλικού από τους κλασικούς παρόχους μέσων επικοινωνίας. Σύμφωνα με την απόφαση, η υπαγωγή αυτού του υλικού στην έννοια της υπηρεσίας οπτικοακουστικών μέσων και σε εκείνη του προγράμματος αποβλέπει αφενός να συμβάλει στην ομοιόμορφη προστασία του κοινού και αφετέρου να εξασφαλίσει την εφαρμογή των ίδιων νομικών κανόνων στους φορείς που απευθύνονται στους ίδιους κατά τεκμήριο αποδέκτες, αποφεύγοντας με αυτόν τον τρόπο στρεβλώσεις, που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε πρακτικές που ανταγωνίζονται με αθέμιτο τρόπο την παραδοσιακή τηλεόραση και που αποσκοπούν στην καταστρατήγηση υφιστάμενων νομικών υποχρεώσεων. Δεν εντάσσεται αυτό το υλικό στην έννοια της οπτικοακουστικής υπηρεσίας, αποκλειστικά και μόνο στην περίπτωση που έχει σαφώς συμπτωματικό και παρεπόμενο χαρακτήρα σε σχέση με την κύρια υπηρεσία που παρέχεται από ηλεκτρονικό ιστότοπο, ο οποίος έχει ως βασικό του αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών μη προσομοιαζουσών με τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων. Η εξέταση αυτή θα πρέπει να γίνεται με

ουσιαστικό τρόπο και να λαμβάνει υπόψη προεχόντως αν η οικεία υπηρεσία έχει ως τέτοια, και ανεξαρτήτως του πλαισίου στο οποίο παρέχεται, κύριο σκοπό την παροχή προγραμμάτων προς ενημέρωση, ψυχαγωγία και επιμόρφωση του ευρέως κοινού. Ακόμα και ολιγόλεπτο οπτικοακουστικό περιεχόμενο προσφερόμενο μέσω ενός ηλεκτρονικού ιστοτόπου μπορεί να εμπίπτει στην έννοια της οπτικοακουστικής υπηρεσίας, όταν προκύπτει η ύπαρξη ενός τέτοιου αυτοτελούς ενημερωτικού ή/και ψυχαγωγικού και επιμορφωτικού σκοπού.

5. Εξάλλου, κατά την αιτιολογική σκέψη 3 του προοιμίου της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1808 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου: *«Η οδηγία 2010/13/ΕΕ θα πρέπει να εξακολουθήσει να ισχύει μόνο για τις υπηρεσίες που έχουν ως κύριο σκοπό την παροχή προγραμμάτων ενημερωτικού, ψυχαγωγικού ή εκπαιδευτικού χαρακτήρα. Η απαίτηση ως προς τον κύριο αυτόν σκοπό θα πρέπει επίσης να θεωρηθεί ότι ικανοποιείται εάν η υπηρεσία έχει οπτικοακουστικό περιεχόμενο και μορφή που μπορούν να διαχωριστούν από την κύρια δραστηριότητα του παρόχου υπηρεσιών, όπως τα αυτοτελή τμήματα ηλεκτρονικών εφημερίδων που περιέχουν οπτικοακουστικά προγράμματα ή βίντεο παραγόμενα από χρήστες, όταν τα τμήματα αυτά μπορούν να θεωρηθούν διαχωρίσιμα από την κύρια δραστηριότητά τους. Μια υπηρεσία θα πρέπει να θεωρείται ότι είναι ακριβώς αναπόσπαστο συμπλήρωμα της κύριας δραστηριότητας, λόγω των στοιχείων που συνδέουν την προσφορά οπτικοακουστικής υπηρεσίας με την κύρια δραστηριότητα όπως η παροχή ειδήσεων σε γραπτή μορφή. Υπό την έννοια αυτή, οι τηλεοπτικοί σταθμοί ή κάθε άλλη οπτικοακουστική υπηρεσία υπό τη συντακτική ευθύνη παρόχου υπηρεσιών μπορούν να συνιστούν αφ' εαυτών υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων, ακόμη και εάν παρέχονται σε πλατφόρμα διαμοιρασμού βίντεο, χαρακτηριστικό της οποίας είναι η απουσία συντακτικής ευθύνης. Στις περιπτώσεις αυτές, εναπόκειται στους παρόχους που φέρουν τη συντακτική ευθύνη να συμμορφώνονται με την οδηγία 2010/13/ΕΕ».* Συνακολούθως, ακόμα και οπτικοακουστικό περιεχόμενο που παρέχεται μέσω ηλεκτρονικών πλατφορμών χαρακτηριζόμενων από την έλλειψη συντακτικής ευθύνης επί του αναρτώμενου σε αυτές υλικού μπορεί να υπάγεται στην έννοια της υπηρεσίας οπτικοακουστικών μέσων και να ελέγχεται επομένως ως τέτοιο, εφόσον πληρούνται κατά τα λοιπά οι σχετικές νόμιμες προϋποθέσεις, κατά τα αναλυθέντα στις σκέψεις 3 και 4 της παρούσας.

6. Με τις ΣτΕ 1349/2023 και ΣτΕ 1350/2023, κρίθηκε ότι η ελεγκτική και κυρωτική αρμοδιότητα του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης ασκείται και επί των παρόχων που μεταδίδουν οπτικοακουστικό περιεχόμενο μέσω ηλεκτρονικών ιστοτόπων. Για τους παρόχους όμως που προβαίνουν σε μια τέτοια μετάδοση χωρίς να είναι ταυτοχρόνως ιδιοκτήτες παραδοσιακών τηλεοπτικών σταθμών, κρίθηκε ότι η αρμοδιότητα αυτή καταλαμβάνει, βάσει των κανόνων της αμιγώς εθνικής νομοθεσίας, μόνο τις πράξεις εκείνες που τυποποιούνται ρητώς ως αδικήματα στους κανόνες του Ν. 4779/2021, οι οποίοι ενσωματώνουν τις ρυθμίσεις της τροποποιημένης Οδηγίας 2010/13/ΕΕ. Για το αν ενδεχομένως προκύπτει ερμηνευτικώς και επί των παρόχων αυτών κάποια ευρύτερη αρμοδιότητα ελέγχου και επιβολής κυρώσεων για το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, βάσει των ενωσιακών κανόνων και επιταγών, αποφασίστηκε η αποστολή σχετικού προδικαστικού ερωτήματος στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκή Ένωσης (Συνεκδικαζόμενες Υποθέσεις ΔΕΕ C-555/23 & ΔΕΕ C-556/23).

7. Εξάλλου, οι πάροχοι μέσων επικοινωνίας υποχρεούνται να λαμβάνουν μέτρα για την προστασία των ανηλίκων από την προβολή οπτικοακουστικού περιεχομένου που μπορεί να έχει αρνητική επίπτωση στην ηθική και πνευματική τους ανάπτυξη. Ειδικότερα, το άρθρο 9 παρ. 1 του Ν. 4779/2021 ορίζει τα εξής: *«Οι υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων που ενδέχεται να είναι επιβλαβείς για τη σωματική, ψυχική ή ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων, παρέχονται κατά τρόπο που να διασφαλίζει ότι, υπό κανονικές συνθήκες, οι ανήλικοι δεν θα τις ακούν ούτε θα τις βλέπουν. Ενδεδειγμένα μέτρα αποτελούν, ιδίως, η σήμανση των προγραμμάτων, η επιλογή της ώρας μετάδοσής τους, η χρήση προσωπικών αριθμών αναγνώρισης (κωδικών PIN), τα μέσα εξακρίβωσης της ηλικίας ή άλλα τεχνικά μέτρα, τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας. Το πλέον επιβλαβές περιεχόμενο, όπως είναι η αδικαιολόγητη βία και η πορνογραφία, υπόκειται στα αυστηρότερα μέτρα».*

8. Επίσης, οι πάροχοι μέσων επικοινωνίας υποχρεούνται να μην υποκινούν, έστω και με έμμεσο τρόπο, στη βία και το μίσος κατά προσώπων και πληθυσμιακών ομάδων. Ειδικότερα, το άρθρο 8 του Ν. 4779/2021 ορίζει τα εξής: *«Οι υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων δεν πρέπει να εμπεριέχουν υποκίνηση σε βία ή μίσος εναντίον ομάδας ανθρώπων ή μέλους ομάδας που προσδιορίζεται με βάση τα χαρακτηριστικά της φυλής, το χρώμα, την εθνική ή εθνοτική καταγωγή, τις γενεαλογικές καταβολές, τη θρησκεία, την αναπηρία, τον γενετήσιο προσανατολισμό, την ταυτότητα ή*

τα χαρακτηριστικά φύλου». Αυτονοήτως, η προβολή περιεχομένου που υποκινεί, έστω και έμμεσα, στη βία και το μίσος είναι επιβλαβής και για την ηθική και πνευματική ανάπτυξη των ανηλίκων.

9. Επιπλέον, το άρθρο 37 παρ. 1 του Ν. 4779/2021 ορίζει τα εξής: «Οι εγκατεστημένοι στην Ελλάδα πάροχοι υπηρεσιών μέσων επικοινωνίας, γραμμικών ή μη γραμμικών, συνδρομητικών ή ελεύθερης λήψης, εγγράφονται στο Μητρώο Επιχειρήσεων που τηρείται στο Τμήμα Ελέγχου Διαφάνειας του Ε.Σ.Ρ.. Το Ε.Σ.Ρ. προσδιορίζει, με απόφασή του, τα στοιχεία που, ανά κατηγορία, υποβάλλουν οι πάροχοι για την εγγραφή τους, και τα οποία περιλαμβάνουν, κατ' ελάχιστο, την επωνυμία του παρόχου, την έδρα του, τα στοιχεία των νομίμων εκπροσώπων του, πλήρη στοιχεία επικοινωνίας και πληροφορίες για το καθεστώς ιδιοκτησίας του παρόχου, καθώς και τον εγκεκριμένο ή σχεδιαζόμενο προγραμματισμό μεταδόσεων ή κατάλογο προγραμμάτων που θα περιλαμβάνει την κατηγορία προγραμμάτων. Αν ο σχεδιαζόμενος προγραμματισμός μεταδόσεων ή κατάλογος προγραμμάτων δεν έχει εγκριθεί από αρμόδια αρχή, η έγκρισή του από το Ε.Σ.Ρ. αποτελεί προϋπόθεση για την εγγραφή του παρόχου στο οικείο μητρώο». Συναφώς, το άρθρο 5 παρ. 1 της Απόφασης ΕΣΡ 1/2022 (ΦΕΚ Β' 3811) προβλέπει τα ακόλουθα: «Η προηγούμενη έγκριση υπηρεσίας οπτικοακουστικών μέσων από το ΕΣΡ αποτελεί προϋπόθεση για τη νόμιμη παροχή της, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο τελευταίο εδάφιο του άρθρου 37 του ν. 4779/2021».

10. Τέλος, κατά τα στοιχεία β και ε της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του Ν. 2863/2000, το Ε.Σ.Ρ ελέγχει την τήρηση των όρων που προβλέπονται στην εκάστοτε ισχύουσα ραδιοτηλεοπτική νομοθεσία και επιβάλλει, σε περίπτωση παραβάσεων, τις από το άρθρο 4 του Ν. 2328/1995 προβλεπόμενες κυρώσεις.

II. Πραγματικό μέρος

Από τα έγγραφα του φακέλου και από την παρακολούθηση της επίμαχης ροής προγράμματος προέκυψαν τα εξής.

Από το <https://playboard.co/en/channel/UCuR4IL9oMNITJuULQZvTfVQ> προκύπτει ότι:

Βρίσκονται εγγεγραμμένα στο ηλεκτρονικό κανάλι που λειτουργεί ο εγκαλούμενος πάνω από μισό εκατομμύριο άτομα (για την ακρίβεια 530.000).

Έχουν αναρτηθεί στο κανάλι ογδόντα πέντε αρχεία οπτικοακουστικού και ηχητικού περιεχομένου (κάποια από τα οποία έχουν στο μεταξύ μετακινηθεί), που έχουν συγκεντρώσει συνολικώς περί τις 421.200.000 θεάσεις. Μόνο τα επίσημα βίντεο των αναρτημένων τραγουδιών έχουν συγκεντρώσει συνολικά περί τις 170.000.000 θεάσεις.

Εκτός από τραγούδια, βρίσκονται επίσης αναρτημένα στο ηλεκτρονικό κανάλι και βίντεο με αποσπάσματα από τις εμφανίσεις του καλλιτέχνη σε συναυλίες. Όσον αφορά τα αναρτημένα στο κανάλι μουσικά αρχεία, πολλά έχουν προφανή οπτικοακουστική μορφή και προβάλλεται το επίσημο βίντεο κλιπ τους ενώ σε κάποια άλλα προβάλλεται μια σταθερή φωτογραφία ενός μικρού αγοριού με μια γυναίκα σε κινούμενο και επαναλαμβανόμενο φόντο που ομοιάζει με κόκκινη φωτιά. Ακόμα και τα τελευταία ωστόσο εμπίπτουν στην έννοια της υπηρεσίας οπτικοακουστικών μέσων καθώς έχουν πάντως ως κύριο σκοπό την παροχή προγράμματος με ήχο και κινούμενη εικόνα.

Ο φορέας του ηλεκτρονικού καναλιού έχει πλήρη συντακτική ευθύνη για την οργάνωση και τη χρονολογική παρουσίαση του υλικού αυτού στην χρησιμοποιούμενη ηλεκτρονική πλατφόρμα.

Το αναρτημένο υλικό αποσκοπεί προφανώς στην ψυχαγωγία του κοινού, εφόσον πρόκειται για τραγούδια από τον χώρο της τραπ/ραπ μουσικής.

Πριν από την προβολή πολλών από τα βίντεο προηγείται η προβολή οπτικοακουστικών εμπορικών ανακοινώσεων προώθησης προϊόντων και υπηρεσιών.

Από την παρακολούθηση εξάλλου του αναρτημένου στο ηλεκτρονικό κανάλι οπτικοακουστικού υλικού (τελευταία προσπέλαση 20.09.2024), προκύπτουν τα ακόλουθα:

Γίνεται συχνά εξύμνηση και προβολή μέσω των τραγουδιών έκνομων και βίαιων συμπεριφορών, συμπεριλαμβανομένης και της εμφάνισης πλάνων οπλοκατοχής και οπλοχρησίας.

Προβάλλονται σκηνές εμπορίας ναρκωτικών ουσιών, ενώ γίνονται άμεσες και έμμεσες αναφορές στους στίχους στα ναρκωτικά και στην αποκόμιση μεγάλων χρηματικών ποσών από την εμπορία τους.

Γίνεται υποτίμηση των γυναικών με απαξιωτικές αναφορές σε αυτές και με προβολή πλάνων υποβιβασμού τους σε μέσο ικανοποίησης των αντρικών ορέξεων και επιθυμιών.

Οι στίχοι ορισμένων τραγουδιών περιέχουν υβριστικές εκφράσεις και λέξεις, ενώ ενίοτε προβάλλονται και προσβλητικές χειρονομίες.

Γενικότερα, επιχειρείται συχνά η ανάδειξη μέσω των τραγουδιών ενός προτύπου εύκολου και άκοπου πλουτισμού και της επιτυχίας μέσω της αντικοινωνικής συμπεριφοράς και της παρανομίας. Χαρακτηριστική είναι εξάλλου και η συχνότατη προβολή πλάνων χαρτονομισμάτων, συνήθως σε συνάρτηση με στίχους που υπονοούν ότι πρόκειται για χρήματα που αποκτήθηκαν μέσω της παρανομίας.

Αναφέρονται ενδεικτικώς τα ακόλουθα, όσον αφορά συγκεκριμένα μουσικά βίντεο που βρίσκονται αναρτημένα στο ηλεκτρονικό κανάλι.

CARVAJAL (<https://www.youtube.com/watch?v=nkXQ1G7eRCE>, 1.000.000 προβολές μέχρι σήμερα)

Προβάλλεται σκηνή εκτέλεσης άντρα με πιστόλι (σημείο 01:30-02:20 του αναρτημένου οπτικοακουστικού αρχείου).

Γίνεται μέσω των στίχων εξύμνηση και ανάδειξη παράνομων και βίαιων συμπεριφορών:

Έχει πρόβλημα, eh, άστο πάνω μου, eh

Έχω σίδερο στο αμάξι, είναι παράνομο

Δεν σε σέβεται; γάμα του τη μάνα του

Πόσο μάγκας είσαι; Πόσο θες να φας; (Πόσο;)

...

Αν κάνει τον μάγκα τράβα του μία στα μούτρα (row)

Έχω ένα φίλο να τελειώσει την δουλειά (ναι-ναι)

Οι στίχοι περιέχουν βωμολοχίες: γάμα του τη μάνα του, ρε μουνί, τσιμπούκια.

BEVERLY HILLS (<https://www.youtube.com/watch?v=iz-xxDJNCA4>, 13.000.000 προβολές μέχρι σήμερα)

Γίνονται αναφορές στους στίχους σε ναρκωτικές ουσίες και τη χρήση τους:

Δυο μήνες έβλεπα να ανθίζουν τα 'χα κάτω απ' τη λάμπα

...

Αν έχεις χόρτο bro τι περιμένεις κόλλα το

...

Είδα το μέλλον να χορεύει μαζί μου

Πάνω σε γραμμές κοκαΐνης (yeah)

Οι στίχοι περιέχουν βωμολοχίες: πουτάνα, μπαστάρδια, γαμήθηκες.

AFTOKTONIA (<https://www.youtube.com/watch?v=1Xh7Ni6Lpe8>, 19.000.000 προβολές μέχρι σήμερα)

Προβάλλεται όπλο (σημείο 01:01 του αναρτημένου οπτικοακουστικού αρχείου).

Προβάλλεται κίνηση του χεριού που υπονοεί εκτέλεση με κόψιμο του λάρυγγα (σημεία 01:26 και 02:37 του αναρτημένου οπτικοακουστικού αρχείου).

Προβάλλεται κίνηση των χεριών που υπονοεί πυροβολισμούς με όπλα (σημείο 01:32 του αναρτημένου οπτικοακουστικού αρχείου).

Γίνεται μέσω των στίχων εξύμνηση και ανάδειξη παράνομων και βίαιων συμπεριφορών:

Θέλουν να πάρουν το κεφάλι μου

Δεν ξέρουν πως αν έρθουν είναι αυτοκτονία

...

Στην Αθήνα με τους gangsters κουβαλάω το G pass

...

Πες τους να 'ρθουν θα τους φάω

Σαν κομμάτι πίτσας

...

Αμα τους πετύχω θα τους πάμε στο γιατρό

...

GLC το πιστόλι μες το jeep

...

Γίνονται αναφορές στους στίχους σε ναρκωτικές ουσίες και τη χρήση τους:

Πίνω το χασίσι, έχω στα μάτια μου καπνό

Οι στίχοι περιέχουν βωμολοχίες: αρχίδια.

PISTOLI (<https://www.youtube.com/watch?v=Aj9Y6LfqOVI>, 22.000.000 προβολές μέχρι σήμερα)

Προβάλλεται κίνηση του χεριού που υπονοεί πυροβολισμό με όπλο (σημεία 00:07 και 02:03 του αναρτημένου οπτικοακουστικού αρχείου).

Προβάλλεται όπλο (σημείο 01:06 του αναρτημένου οπτικοακουστικού αρχείου).

Γίνεται μέσω των στίχων εξύμνηση και ανάδειξη παράνομων και βίαιων συμπεριφορών:

Έχω το πιστόλι μες στ' αμάξι, yeah (yeah-yeah)

Μη ρωτάς τι κάνω, είν' όλα εντάξει (όλα εντάξει) (yeah-yeah)

...

Πήρα Balenciaga με λεφτά από την κόκα

...

Θέλαν να με φάνε μα δεν είχανε τύχη

Δύο χρόνια πιο μετά θα τους γαμούσα το σπίτι, yeah yeah yeah

Γίνονται αναφορές στους στίχους σε ναρκωτικές ουσίες και τη χρήση τους:

Μπαίνω στ' αεροπλάνο, έχω στο στόμα τον μπάφο, yeah

Νιώθω σαν τον Pablo, yeah

...

Πήρα Balenciaga με λεφτά από την κόκα

Γίνεται υποτίμηση των γυναικών μέσω πλάνων συνεχούς εμφάνισης ημίγυμνης γυναίκας και στίχων:

Έχω στο κρεβάτι μια μουνάρα σαν την Gigi

Έχω πάνω στο κρεβάτι μου την Gigi Hadid

Θα 'κανε τα πάντα για να πάρει λίγο φήμη (yeah)

STARS (<https://www.youtube.com/watch?v=DxL8c5YjJEw>, 24.000.000 προβολές μέχρι σήμερα)

Προβάλλεται κίνηση του χεριού που υπονοεί πυροβολισμό με όπλο (σημείο 01:14 του αναρτημένου οπτικοακουστικού αρχείου).

Προβάλλεται σκηνή χρήσης ναρκωτικών ουσιών (σημείο 01:16 του αναρτημένου οπτικοακουστικού αρχείου).

Προβάλλεται προσβλητική χειρονομία με το χέρι (σημείο 02:40 του αναρτημένου οπτικοακουστικού αρχείου).

Γίνεται μέσω των στίχων εξύμνηση και ανάδειξη παράνομων και βίαιων συμπεριφορών:

Με σέβονται όλοι όσοι έχουν σίδερα μες στην Αθήνα

Όλοι οι φίλοι μου είναι crooks και τους έχω δίπλα

Έχουν θαμμένα εκατομμύρια μέσα σε σπίτια

...

Αν έχουν πρόβλημα, TT κι ένα Smith & Wesson

Νόμιζες πως θα κρατήσει αυτό για πάντα, πες μου

Παίζουν πούστικα μα κάτσε να τους δεις να πέφτουν, yeh

Γίνεται υποτίμηση των γυναικών μέσω των στίχων:

Πέρσι είχαμε λίγα

Τώρα χύνω στα βυζιά της Henny όλη νύχτα

Γίνεται υποτίμηση των γυναικών μέσω πλάνων:

A. Προβάλλεται πλάνο ημίγυμνων γυναικών που βρίσκονται στην αγκαλιά άντρα στο μπάνιο και ένας άλλος άντρα τις περιλούζει με σαμπάνια στα οπίσθια (σημείο 00:42 του αναρτημένου οπτικοακουστικού αρχείου).

B. Προβάλλεται πλάνο ημίγυμνων σκυμμένων γυναικών που φαίνονται να κάνουν twerking και κάποιοι άντρες τις χτυπούν στα οπίσθια με τις παλάμες και με πάκους χαρτονομισμάτων και τους πετούν χαρτονομίσματα (σημείο 00:50 του αναρτημένου οπτικοακουστικού αρχείου).

Γ. Προβάλλεται πλάνο ημίγυμνων σκυμμένων γυναικών στο κρεβάτι που φαίνονται να κάνουν twerking (σημείο 01:14 του αναρτημένου οπτικοακουστικού αρχείου).

PLAYBOY (<https://www.youtube.com/watch?v=Qai3sL62-eE>, 1.600.000 προβολές μέχρι σήμερα)

Προβάλλεται σκηνή ένοπλης ληστείας (σημείο 00:01-00:25 του αναρτημένου οπτικοακουστικού αρχείου).

Προβάλλεται όπλο (σημεία 01:10, 02:23, 02:30, 02:35, 02:48, 03:12, 03:26 του αναρτημένου οπτικοακουστικού αρχείου).

Προβάλλεται κίνηση των χεριών που υπονοεί πυροβολισμό με όπλο (σημείο 01:05-01:10 του αναρτημένου οπτικοακουστικού αρχείου).

Γίνεται μέσω των στίχων εξύμνηση και ανάδειξη παράνομων και βίαιων συμπεριφορών:

Πες τους αν έχουνε θέμα

Έχω ένα φίλο, τον λένε AK (hey)

Άμα μου κάνεις τον άντρα (ouu)

Θα σου το φέρω στη μάπα (prrrr)

Γίνονται αναφορές στους στίχους σε ναρκωτικές ουσίες και τη χρήση τους:

Ακόμα εδώ για το payday

Ωστόσο σπρώχνω cocaine, baby

Γίνεται υποτίμηση των γυναικών μέσω των στίχων:

Δίπλα μουνιά σαν την Rita

Η σαν την Era ή σαν τη Lipa (okay)

...

Τα κορίτσια μου είναι Gang Gang

Playboy (yah), Playboy (yah)

Η πουτάνα σου είναι Plain Jane

Οι στίχοι περιέχουν βωμολοχίες: πούστηδες, πίπα, αρχίδια, μουνιά, πουτάνα.

III. Υπαγωγή

Α. Ο εγκαλούμενος αμφισβητεί την αρμοδιότητα του ΕΣΡ να ασκήσει έλεγχο επί του περιεχομένου του ηλεκτρονικού του καναλιού, επικαλούμενος τις ΣτΕ 1349/2023 και 1350/2023 αποφάσεις. Με τις αποφάσεις όμως αυτές κρίθηκε μεταξύ άλλων ότι το ΕΣΡ έχει αρμοδιότητα βάσει της αμιγώς εθνικής νομοθεσίας να ελέγχει το οπτικοακουστικό περιεχόμενο που προβάλλεται από παρόχους υπηρεσιών μέσω επικοινωνίας μέσω ηλεκτρονικών ιστοτόπων και πλατφορμών βάσει των ρυθμίσεων του Ν. 4779/2021, ενώ απεστάλησαν προδικαστικά ερωτήματα για το αν προκύπτει και κάποια ευρύτερη αρμοδιότητα ελέγχου βάσει της ενωσιακής νομοθεσίας για θέματα πέραν των ρητώς καλυπτόμενων από τον παραπάνω νόμο. Έχει επομένως το ΕΣΡ την αρμοδιότητα να ελέγχει τα πρόσωπα που πληρούν τους όρους για να χαρακτηριστούν ως πάροχοι υπηρεσιών μέσω επικοινωνίας για το οπτικοακουστικό περιεχόμενο που μεταδίδουν μέσω ηλεκτρονικών ιστοτόπων και πλατφορμών για κάθε συμπεριφορά που τυποποιείται ρητώς ως αδίκημα βάσει του Ν. 4779/2021, επομένως και για τα θέματα που αφορούν την προσβολή της προστατευόμενης κατά το άρθρο 9 του νόμου αυτού ηθικής και πνευματικής ανάπτυξης των ανηλίκων.

Στην προκειμένη περίπτωση, συνάγεται σαφώς από τα αναφερθέντα στο πραγματικό μέρος της παρούσας: i) ότι το εμπλεκόμενο στις επίμαχες μεταδόσεις πρόσωπο συνιστά πάροχο υπηρεσιών μέσων επικοινωνίας και ii) ότι τα ηλεκτρονικώς αναρτώμενα από αυτό οπτικοακουστικά αρχεία εμπίπτουν στην έννοια της κατά παραγγελία υπηρεσίας οπτικοακουστικών μέσων κατά την έννοια του νόμου και της σχετικής ενωσιακής νομολογίας.

Πρόκειται ειδικότερα για παροχή οπτικοακουστικού τύπου υπηρεσιών με τρόπο οργανωμένο και συστηματικό, που προσομοιάζει με την παροχή οπτικοακουστικού περιεχομένου από τους κλασσικούς παρόχους και ενεργεί ανταγωνιστικά ως προς αυτούς και το περιεχόμενο που προσφέρουν στο κοινό. Όσον αφορά το οικονομικό όφελος που συνεπάγεται για τον φορέα του η λειτουργία του ηλεκτρονικού αυτού καναλιού, αυτό προκύπτει και από τα χρήματα που του καταβάλλονται από την οικεία ηλεκτρονική πλατφόρμα βάσει του αριθμού των θεάσεων του κάθε αναρτημένου αρχείου και του αριθμού των εγγεγραμμένων συνδρομητών (<https://support.google.com/youtube/answer/72857?hl=en>).

Ενόψει των ανωτέρω, το ΕΣΡ έχει αρμοδιότητα να ασκήσει έλεγχο επί του οπτικοακουστικού υλικού που έχει αναρτηθεί στο ηλεκτρονικό κανάλι του εγκαλουμένου τουλάχιστον από απόψεως της προστασίας της ηθικής και πνευματικής ανάπτυξης των ανηλίκων.

Β. Είναι ομοίως σαφές από τα αναφερθέντα στο πραγματικό μέρος της παρούσας ότι το περιεχόμενο που βρίσκεται αναρτημένο στο ηλεκτρονικό κανάλι του εγκαλουμένου συνεπάγεται προφανείς κινδύνους για την ηθική και πνευματική ανάπτυξη των ανηλίκων. Οι κίνδυνοι αυτοί επιτείνονται μάλιστα και από το γεγονός ότι μέσω τόσο των προβαλλόμενων πλάνων όσο και των στίχων των τραγουδιών προωθούνται αρνητικά πρότυπα για θέματα όπως: i) η εγκληματικότητα και ιδίως η οπλοκατοχή και η οπλοχρησία, ii) η εμπορία και η χρήση ναρκωτικών, iii) ο πλουτισμός και η επιτυχία μέσω της παρανομίας και της αντικοινωνικής συμπεριφοράς, iv) η θέση και ο ρόλος των γυναικών ως σκευών ικανοποίησης των αντρών. Ωστόσο, το περιεχόμενο αυτό είναι ελεύθερως προσβάσιμο στο κοινό χωρίς καμία απολύτως σήμανση καταλληλότητας και χωρίς να ελέγχεται με μέσα εξακρίβωσης της ηλικίας και άλλα τεχνικά μέσα η τυχόν ανηλικότητα των προσώπων που επιχειρούν να αποκτήσουν πρόσβαση σε αυτό.

Ο εγκαλούμενος αμφισβητεί ότι έχει παραβιάσει τις υποχρεώσεις που επιβάλλονται από το άρθρο 9 του Ν. 4779/2021 όσον αφορά την προστασία της ηθικής και πνευματικής ανάπτυξης των ανηλίκων, παραπέμποντας στα μέτρα που η πλατφόρμα του YouTube λαμβάνει για την προστασία των ανηλίκων.

Όπως όμως έχει ήδη επισημανθεί στο νομικό μέρος της παρούσας, από την αιτιολογική σκέψη 3 του προοιμίου της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1808 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου συνάγεται σαφώς ότι ακόμα και οπτικοακουστικό περιεχόμενο που παρέχεται μέσω ηλεκτρονικών πλατφορμών χαρακτηριζόμενων από την έλλειψη συντακτικής ευθύνης επί του αναρτώμενου σε αυτές υλικού μπορεί να υπάγεται στην έννοια της υπηρεσίας οπτικοακουστικών μέσων και να ελέγχεται επομένως ως τέτοιο εφόσον αναρτάται από πρόσωπο που πληροί τους όρους χαρακτηρισμού του ως παρόχου υπηρεσιών μέσων επικοινωνίας. Αυτό επιβεβαιώνεται εξάλλου και από την αιτιολογική σκέψη 9 του προοιμίου του ευρωπαϊκού κανονισμού για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης (Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1083 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου), στην οποία ρητώς αναφέρεται ότι ο ορισμός της υπηρεσίας μέσων ενημέρωσης πρέπει να καλύπτει και περιεχόμενο που αναρτάται σε επιγραμμικές πλατφόρμες από πρόσωπα που ενεργούν ως επαγγελματίες και λαμβάνουν για τις υπηρεσίες τους αντάλλαγμα οικονομικής και άλλης φύσεως.

Εφόσον επομένως ο εγκαλούμενος πληρούσε τις προϋποθέσεις χαρακτηρισμού του ως παρόχου υπηρεσιών μέσων επικοινωνίας, ήταν αυτός που έφερε την ευθύνη για τη λήψη των προβλεπόμενων κατά την οικεία νομοθεσία μέτρων προστασίας των ανηλίκων. Όφειλε επομένως να είχε λάβει τα κατά περίπτωση κατάλληλα μέτρα σιμάνσεως του αναρτηθέντος από αυτόν οπτικοακουστικού περιεχομένου, φροντίζοντας ενίοτε ακόμα και για τον αποκλεισμό της πρόσβασης των ανηλίκων σε αυτό για τις περιπτώσεις εκείνες που κάτι τέτοιο θα κρινόταν απαραίτητο για την προστασία της ηθικής και πνευματικής τους ανάπτυξης. Τούτο ανεξαρτήτως των τυχόν υποχρεώσεων που φέρει εκ παραλλήλου η κάθε ηλεκτρονική πλατφόρμα ως προς το περιεχόμενο που αναρτούν σε αυτήν οι χρήστες και των τυχόν επιπλέον μέτρων που η ίδια αυτοβούλως λαμβάνει για την προστασία του κοινού.

Σημειώνεται ότι η ίδια η πλατφόρμα του YouTube παρείχε στον εγκαλούμενο αποτελεσματικά μέσα αποκλεισμού των ανηλίκων από ακατάλληλα βίντεο, μέσω

ιδίως της ενεργοποίησης από αυτόν του μηχανισμού περιορισμού ηλικίας (<https://support.google.com/youtube/answer/2950063?hl=el&co=GENIE.Platform%3DAndroid>). Δεν έκανε ωστόσο ο εγκαλούμενος χρήση του ανωτέρω μηχανισμού, ούτε χρησιμοποίησε βέβαια κάποιο άλλο αντίστοιχο μέσο σημάσεως και αποτελεσματικής ενημέρωσης του κοινού για την ακαταλληλότητα του προβαλλόμενου περιεχομένου και τους κινδύνους που αυτό συνεπάγεται για τους ανηλίκους.

Δεν συνιστούσε εξάλλου επαρκές μέτρο προστασίας των ανηλίκων το γεγονός ότι ο ίδιος ο θεατής-χρήστης μπορούσε να θέσει περιορισμούς πρόσβασης περιεχομένου, όπως ισχυρίζεται ο εγκαλούμενος. Και τούτο επειδή το να θεωρηθεί η ύπαρξη αυτού του μηχανισμού ως αποτελεσματικό μέτρο προστασίας των ανηλίκων θα ήταν σαν να μετατίθεντο οι σχετικές υποχρεώσεις που υπέχουν κατά νόμον οι πάροχοι στους ίδιους τους χρήστες και τους γονείς τους. Άλλωστε, ακόμα και αυτός ο μηχανισμός προϋποθέτει αναγκαστικά την προηγούμενη κατηγοριοποίηση του σχετικού υλικού ως ακατάλληλου για ανηλίκους προκειμένου να μπορέσει να λειτουργήσει αποτελεσματικά.

Ούτε συνιστά ασφαλώς αποτελεσματικό μέτρο προστασίας των ανηλίκων το γεγονός ότι υπάρχει η πλατφόρμα YouTube Kids που απευθύνεται κατεξοχήν σε μικρότερα παιδιά, καθώς και το ότι για να μπορέσει να έχει κανείς λογαριασμό στο YouTube απαιτείται να είναι τουλάχιστον 15 ετών. Και τούτο γιατί έχει ήδη σημειωθεί ότι όλο το υλικό που βρίσκεται αναρτημένο στο ηλεκτρονικό κανάλι του εγκαλουμένου είναι ελεύθερης πρόσβασης και μπορεί κανείς να το παρακολουθήσει χωρίς κανέναν περιορισμό ηλικίας και χωρίς φυσικά να απαιτείται να έχει ενεργοποιημένο λογαριασμό στο YouTube ώστε να μπορεί να ελεγχθεί έστω με αυτόν τον τρόπο η δηλωθείσα πάντως από τον ίδιον τον χρήστη ηλικία του.

Γ. Ισχυρίζεται επίσης ο εγκαλούμενος ότι θα συνιστούσε παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας να επιβληθεί γενικός περιορισμός πρόσβασης των ανηλίκων σε ραπ/τραπ τραγούδια που αναρτώνται σε ηλεκτρονικές πλατφόρμες.

Ο ισχυρισμός όμως αυτός ερείδεται επί εσφαλμένης πραγματικής προϋπόθεσης. Δεν επιβάλλεται με τους κανόνες που αφορούν την προστασία των ανηλίκων η πλήρης απαγόρευση πρόσβασης αυτών στο σύνολο του οπτικοακουστικού περιεχομένου της

ραπ/τραπ μουσικής αλλά μόνο η χρήση κατάλληλης σήμανσης και άλλων κατά περίπτωση αποτελεσματικών μέσων ελέγχου και περιορισμού της πρόσβασης των ανηλίκων σε εκείνο μόνο το περιεχόμενο που συνεπάγεται κινδύνους για την ηθική και πνευματική τους ανάπτυξη.

Επισημαίνεται άλλωστε ότι η υποχρέωση χρήσης σημάνσεως και άλλων κατάλληλων μέσων αποκλεισμού των ανηλίκων από επιβλαβές για αυτούς περιεχόμενο είναι γενική και ισχύει χωρίς εξαιρέσεις, καταλαμβάνουσα ως εκ τούτου και τα προϊόντα μυθοπλασίας αλλά και τα πάσης φύσεως καλλιτεχνικά έργα. Επανειλημμένως άλλωστε έχει κριθεί ότι η συνταγματικώς προστατευόμενη ελευθερία της τέχνης υπόκειται σε όρια, μεταξύ αυτών και σε εκείνα που αφορούν στην υποχρέωση προσήκουσας σήμανσης των προγραμμάτων χάριν της προστασίας των ανηλίκων (ΣτΕ 910/2018, ΣτΕ 720/2018, ΣτΕ 3479/2017, ΣτΕ 146/2017, ΣτΕ 1929/2015, ΣτΕ 1667/2015, ΣτΕ 1176/2015, ΣτΕ 368/2015).

Α. Ισχυρίζεται τέλος ο εγκαλούμενος ότι ακόμα και αν υποτίθετο ότι είχε παραβιάσει κάποια νομική υποχρέωση, θα έρεπε ωστόσο να μην του επιβληθεί κύρωση καθώς τελούσε σε συγγνωστή νομική πλάνη λόγω της έλλειψης επαρκούς επίσημης ενημέρωσης για τις υποχρεώσεις που υπέχουν οι πάροχοι που αναρτούν οπτικοακουστικό υλικό σε ηλεκτρονικές πλατφόρμες.

Ήδη όμως από την υιοθέτηση του Ν. 4779/2021 και πάντως σίγουρα από την στιγμή της ερμηνείας των επιβαλλόμενων από αυτόν υποχρεώσεων με τις ΣτΕ 1349/2023 και ΣτΕ 1350/2023 αποφάσεις, ο εγκαλούμενος όφειλε να γνωρίζει ότι υπείχε υποχρεώσεις τουλάχιστον από απόψεως προστασίας της ηθικής και πνευματικής ανάπτυξης των ανηλίκων και ότι υποχρεούταν ως εκ τούτου να χρησιμοποιεί σήμανση και άλλα κατά περίπτωση κατάλληλα μέσα περιορισμού της πρόσβασης των ανηλίκων σε βλαπτικό για αυτούς οπτικοακουστικό περιεχόμενο. Από τα στοιχεία εξάλλου του φακέλου προκύπτει ότι πρόκειται για πρόσωπο με πολυετή εμπειρία που βρίσκεται μεταξύ των πρώτων θέσεων σε εθνικό επίπεδο βάσει αριθμού εγγεγραμμένων χρηστών και συνολικού αριθμού θεάσεων μεταξύ εκείνων που αναρτούν οπτικοακουστικό περιεχόμενο στην πλατφόρμα του YouTube, ο οποίος όφειλε ως επαγγελματίας του χώρου να είχε προσφύγει εγκαίρως σε συμβουλές ειδικών και να είχε μεριμνήσει για την αξιολόγηση των υποχρεώσεων που υπέχει κατά την άσκηση του επαγγέλματος του (πρβλ. ΔΕΕ C-570/20 BV σκ. 41-43, ΔΕΕ

C-194/14 P AC-Treuhand AG κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής σκ. 41-42 και η εκεί αναφερόμενη νομολογία). Δεν αποτελούσε επομένως ο εγκαλούμενος «ανυποψίαστο χρήστη» που αιφνιδιάστηκε από μια απότομη νομοθετική μεταβολή όπως ανακριβώς ισχυρίζεται, αλλά για επαγγελματία που όφειλε ως εκ τούτου να είχε λάβει κατάλληλα μέτρα επιμέλειας.

Όφειλε μάλιστα ο εγκαλούμενος ως επαγγελματίας του χώρου να είχε αιτηθεί την εγγραφή του στο οικείο μητρώο επιχειρήσεων του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, καθώς η έγκριση της εγγραφής του στο ως άνω μητρώο αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη νόμιμη παροχή των οπτικοακουστικών υπηρεσιών του, υποχρέωση όμως στην οποία επίσης παρέλειψε να συμμορφωθεί.

Ενόψει των ανωτέρω, καθίσταται σαφές ότι ο εγκαλούμενος παραβίασε τις αναφερόμενες στο νομικό μέρος της παρούσας διατάξεις που αφορούν στην προστασία της ηθικής και πνευματικής ανάπτυξης των ανηλίκων. Επομένως, πρέπει να του επιβληθεί διοικητική κύρωση και δη εκείνη του προστίμου.

Περαιτέρω, με βάση τη βαρύτητα της παραβάσεως του εγκαλουμένου και τον πολύ μεγάλο αριθμό των θεάσεων που συγκέντρωσαν τα αναρτηθέντα από αυτόν οπτικοακουστικά αρχεία κρίνεται ότι το επιβλητέο πρόστιμο για την προσβολή της ηθικής και πνευματικής ανάπτυξης των ανηλίκων είναι εκείνο των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ Η ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ

Δέχεται, ομοφώνως, ότι ο ιδιώτης A1, φορέας του ηλεκτρονικού καναλιού Toquel, παραβίασε τις αναφερόμενες στο νομικό μέρος της παρούσας διατάξεις προστασίας των ανηλίκων, κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα στο σκεπτικό.

Επιβάλλει σε αυτόν τη διοικητική κύρωση του προστίμου των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ για την προσβολή της ηθικής και πνευματικής ανάπτυξης των ανηλίκων.

Η παρούσα απόφαση κατά την προαναφερόμενη κύρωση, είναι εκτελεστική κατά του Α1, κατοίκου, κάτοχου του με αριθμόΑΔΤ, με ΑΦΜ, Δ.Ο.Υ.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε την 10^η Μαρτίου 2025 και δημοσιεύτηκε την 14^η Μαΐου 2025.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Ε.Σ.Ρ.

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΥΤΕΡΠΗ ΚΟΥΤΖΑΜΑΝΗ-ΔΡΙΛΙΑ

ΕΛΕΝΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ